

Bönor av guld

Molnen hänger slöa och regntunga över bergen i Nueva Segovia i nordvästra Nicaragua. Här och där sticker en bergstopp fram. Längs med sluttningarna växer inte bara Nicaraguas bästa kaffe, utan gourmetbönor som hör till världens allra bästa.

TEXT OCH FOTO: ERIKA BRENNER

Vi passerar många kaffeuppsamlingsställen på vägen. Här sorteras, rensas och torkas kaffebönorna innan de packas i säckar för att exporteras till USA, Asien och Europa, till Starbucks och andra uppköpare av gourmetkaffe. Ett av uppsamlingsställena är Jesus Mountain, som producerar ett kaffe, som USA:s förening för specialkaffe (SCAA) klassificerar som det fjärde bästa i världen. Från byn Mozonte, där Jesus Mountain ligger, kommer också årets vinnare av *Taza de Excelencia* (Utmärkt kopp).

Taza de Excelencia är en tävling på hög nivå, där professionella kaffesmakare sörplar sig fram till det allra bästa kaffet. Tävlingen genomförs i kaffeproducerande länder som Brasilien, Colombia, Guatemala och Nicaragua. Den fungerar samtidigt som kaffeauktion och årets vinnare från Nicaragua fick 4 700 dollar för en säck bönor. Det är det näst högsta priset i världen för guldbönor, som torkade kaffebönor kallas i Nicaragua.

Genom åren har kaffeodlarna från Nueva Segovia klarat sig allt bättre i tävlingen. Bland 2004 års 29 deltagare kom fem av de bästa kaffesorterna från Nueva Segovia. I år var 22 av 34 kaffesorter från departementet bland de bästa.

Vi kommer till byn Suzucayán, viker av och kör på en guppig väg mot kyrkan San José.

Invid den bor kaffeodlaren och bondeledaren Leonel López, bokstavligen mitt inne i odlingsarna. Vi är omgärdade inte bara av kaffebuskar, utan också av vilda ormbunkar – med tiden en sällsynt syn i det allt varmare och torrare Nicaragua – prydnadsväxter och höga, gamla träd. Zikadorna surrar, i bakgrunden brusar en flod. Luften är behagligt sval, atmosfären känns nästan paradisk. Ett stort lugn faller över oss.

Men López tar oss snabbt ur denna stämning:

– När jag var barn, sprang det rådjur omkring här. Guatuzas, jätteråttor, kom in i huset och åt av vår mat. Nu är alla vilda djur borta. Ingenting är som förr.

López, som "alltid har levat med kaffe" berättar, att han när han var barn på 1970-talet så var alla år bra skördeår.

– Skörden var stabil, vi hade bra vintrar (regnperioder).

Men nu blir skördarna bra bara vartannat år, eller mer sällan.

– Nu förlorar vi hela skördar de dåliga åren. Allt detta har hänt sedan jorden började uppvärmas och det började regna mindre, säger López.

Så inte nog med att Lopez kaffeproduktion har blivit mera ojämn, den har också minskat drastiskt i absoluta tal. På 1980-talet skördade han 20 säckar kaffebönor per hektar, nu blir det

cirka fyra säckar. För att överleva och försörja sin stora familj behöver han minst 15 säckar.

Detta fick Leonel López att fatta ett stort beslut. Han köpte för några år sedan jord i Murra, en by cirka en timme från Suzucayán. Den stora skillnaden är att Murra ligger på 1 200 meters höjd över havet, Suzucayán på 750 meter.

– Murra har det ideala klimatet för kaffe, säger Leonel López som redan fått de första inkomsterna från sina bönor.

En kaffebuske börjar ge avkastning efter tre år. López dröm är att ta fram ett eget kaffemärke och sälja det direkt till konsumenten i Europa.

När han var barn, dög Murra inte till kaffeodling. Det var för kallt, buskarna dog. López befarar att det i Murra kommer att hända samma sak som i Suzucayán, det blir för varmt att odla kaffe.

– Vi kan fortsätta klättra upp för bergen med våra kaffebuskar, men en dag tar bergen slut, säger han.

Som bondeledare är han bekymrad. Suzucayán och andra byar som ligger på lägre nivå i förhållande till havsytan håller på att avfolkas. Jorden ger helt enkelt inte tillräckligt för att folk ska kunna överleva.

Enligt FN:s livsmedelsorganisations lokalkontor i Nicaragua har den stigande värmen

också börjat gå ut över vanliga bönor, som tillhör landets basgrödor och är ett mycket viktigt livsmedel. FAO befarar landets matsäkerhet.

Folk säljer sin mark eller lämnar den bara och flyr till huvudstaden Managua där de söker jobb på fabrik i frizonerna. Eller så emigrerar de till Costa Rica eller USA. I bästa fall skickar de pengar tillbaka till byn, vilka kan investeras i jorden.

– Vi måste investera mera i våra odlingar, vi behöver gödning och bättre skuggplantor. Vi ska också bli bättre på att ta vara på vår miljö. Om vi alla, i hela världen, arbetar för att skydda den, kan vi kanske bromsa uppvärmningen av jorden, hoppas Leonel López. ■

Fotnot: Veckorna efter vårt besök i Nueva Segovia sköljde regnen över hela landet i konstanta, strida strömmar. Enligt tidningen Hoy har regnen åstadkommit så mycket skador i Nueva Segovia att över hälften av kaffesköörden förväntas att gå förlorad i vissa områden.

Leonel López rapporterar:

– Det värsta är att vägarna har förstörts. Vi kommer inte till kaffeodlingarna och vi kan inte skörda i regnet. Vi kommer att förlora stora delar av skörden.